

Velencei Értéktár

A Velencei Értéktár Bizottság 2015. december 7-i ülésén VÉB/2015/ 40 határozatszám alatt a Római katolikus templomot a Velencei Értéktár részének nyilvánította .

A döntés az alábbi javaslat alapján született meg:

I. A javaslattevő adatai

1. A javaslatot benyújtó személy (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Velencei Helytörténeti Egyesület

2. A javaslatot benyújtó személy vagy kapcsolattartó személy adatai:

Név: **Galambos Györgyné**

Levelezési cím: **2481 Velence, Panoráma út 54.**

Telefonszám: **06 70/ 629 08 94**

E-mail cím: galambosne.marika@gmail.com

II. A nemzeti érték adatai

1. Nemzeti érték megnevezése:

Szent István király Római Katolikus Templom

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság
környezet	egészség és életmód	X épített
☐ ipari és műszaki megoldások	kulturális örökség	sport
☐ természeti környezet	turizmus és vendéglátás	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye

2481 Velence, Fő utca 70., hrsz. 906 (országos műemlékvédelem alatt áll)

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

települési
magyarság

tájegységi

megyei

külhoni

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Az új templom építése 1827-ben kezdődött.

A település központjában kiszélesedő út tengelyében álló, egyhajós, egyenes szentélyzáródású homlokzati tornyos templom, a szentély két oldalán sekrestyével és oratóriummal, amelyeket téglalap alaprajzú tömegbe foglaltak és közös, a záródás felé kontyolt nyeregzetűvel fedettek. Fő homlokzatának közepén, a főpárkányig felnyúló faltükörben, vízszintes záradékú, kökeretes bejárat, fölötté félkör ablak. A homlokzatot timpanon zárja le, fölötté egyszintes kőburkolatos színtről induló, gúlasisakkal lezárt torony toronyórával. Az oldalhomlokzatokon magasra helyezett párkányra állított két-két félkör ablak, széléről két szintben ablakok, a szentély felőli homlokzaton hasonló elrendezés. Csehsüveg boltozatos hajó, karzatalj, karzat. Valószínű, hogy Hild József (vagy követője) tervezte. Költségeit 10.000.- Ft-ra taksálták. Magyar jellegű empire stílusba épült, hajója két boltív alatt állt. Beszűkülő szentélye oblangum alaprajzú. A hajó oldalfalai közepén két pillér köteg hordja a súlyt, megismétlődnek a sarkaiban. Az oldal homlokzatokon kettő-kettő félköríves ablak nyílik. Kívül, a bejárat frontot koronázó timpanon felett ül a torony. A tölgyfa kapu felett félköríves ablak nyílik a kórusra. Sekrestye és három oratórium kényelmes elhelyezést biztosít a felszerelés és a kegyurak részére. A műértő építész arányaiban pompásan összehangzó munkát végzett. Talán kissé lassan, de mindent átgondolt. A 25 méter hosszú 15 méter széles új templom építését 1827-ben kezdték el.

Alapkövét 1827-ben rakták le. 1829-ben szentelte fel Simonyi Pál nagyprépost kanonok. A templom kifestését Ürményi Miksa földbirtokos vállalta. A mennyezetben lévő mozaik képek a négy evangélistát ábrázolták. A toronyban négy harang lakott, - és torony órája is volt, amit 2014-ben újíttak fel.

Az ország 16. legöregebb harangja.

6 mázsa 60 fontos = Szent Miklós tiszteletére (Mentler Miklós ajándéka)

2 mázsa 50 fontos = Szent István tiszteletére (Tarr István szfvári postamester)

1 mázsa 50 fontos = Szent József tiszteletére (az ősi templomból hozták át)

60 font súlyú lélekharang = Petrásné Salamom Alojzia ajándéka.

1876-ban a tetőjavítás, csatornázás, vakolás, meszelés folyt Meszleny Károly akkori plébános és (társtulajdonos) vezetésével. 1916-ban a katonai bizottság elrekvirálja a két nagyobb harangot és rézorgona sípokat. 1917. május 17-én villám vágott a toronyba. A torony leégett, megolvadt a toronyóra, megolvadt a kisharang, - elégett a padláson az Anna kápolnából kimentett fehér fa oltár, a 2 db ember nagyságú szoborral együtt. Az akkor nehéz anyagi körülmények miatt nehezen gyűlt a felújításhoz szükséges 74500.- korona. Deym Béla plébánossága alatt 1930-ban bevezetik a villanyt Gschwindt Ernő vállalta ezeket a költségeket.

A második világháborúban súlyosan megsérült a templom, tornyát lelőtték, orgonája elpusztult. 1947-ben építették újjá. 1955-ben kívül tatarozták.

Az oltár követ Padányi Bíró Márton veszprémi püspök 1747-ben szentelte Inocentius, Inocentia, Ucundus ereklyéit tartalmazta. Az oltár téglából és sóskúti kőből készült 1790 körül. István király képe függött fölötte. A tabernaculum forgatható volt. Két ember nagyságú fából készült angyal (tartotta a képet) egyikük kezében a szent korona, a másiknak a kezében egy liliom volt. A faragott oltárdíszeket Dunainszky Lőrinc készítette. (forrás Harmath Judit kutató feljegyzéséből) Egyházművészeti értékek voltak.

Három mellékoltára van. A Jézus szent szíve oltár szobrát a Meszlény hölgyek adományozták. (A lecke oldalon áll) Az evangéliumi oldalt a Szűz Mária kép díszítette. Ma látható szobrát báró Mandorff Gézáne vette 1906-ban.

6. Indoklás az értéktárba való felvétel mellett

Már országos műemlékvédelem alatt álló épület. Védeltségi fok: 1748-III.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

Székesfehérvári Püspöki és Székeskáptalani Levéltár (<http://www.szfvar.katolikus.hu>)

Kupi László: Város volt, város lett

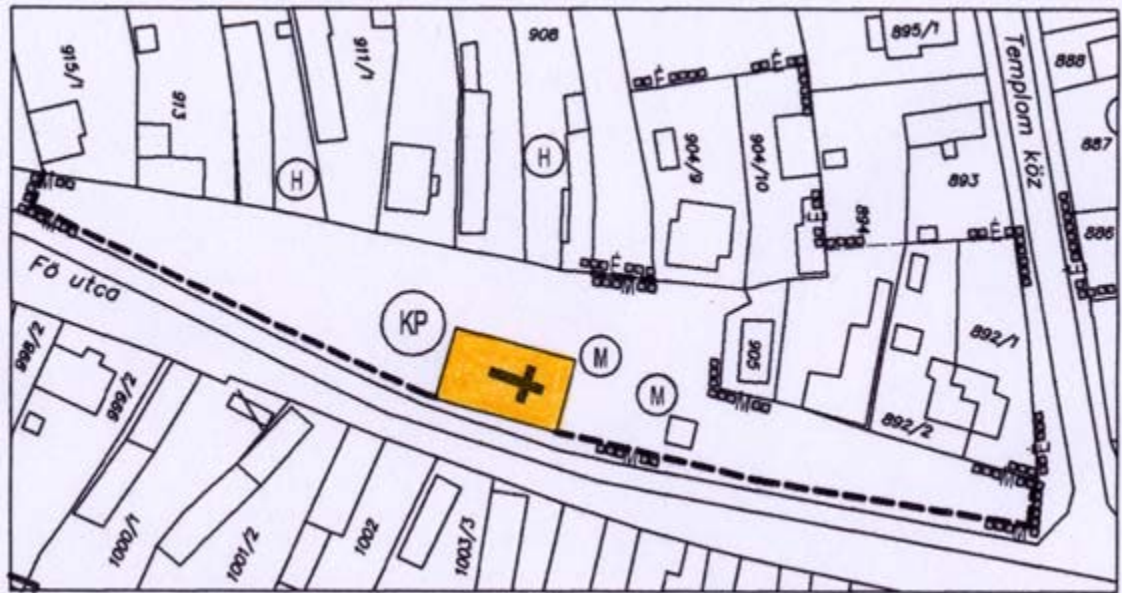
Velence város örökségvédelmi hatástanulmánya

Velence város településfejlesztési stratégiája 2011

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe

III. Mellékletek

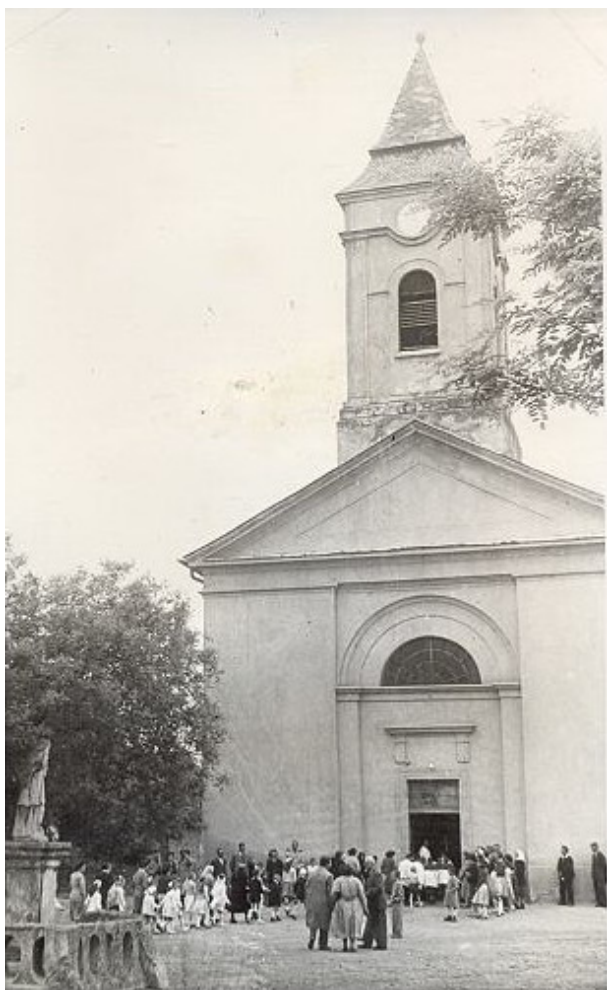
1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja

Helyszínrajz

Velencei Értéktár Bizottság

Velence, 2015. december 7.